

Шчыры сябра

Марыя Карповіч працавала ў саім родным калгасе «Пераможца» у паліграфічнай брыгадзе. Была яна актыўным чытачом мастацкай бібліятэкі, добрым прагавістым кніжнікам. І вось у снежні мінулага года Куршчоваўскае сельскае бібліятэку пакінуў ужо шосты за апошнія два гады работнік.

— Можна, тым, Марыя, пайдзеш працаваць туды? — прапанаваў ёй у сельсаветах. — У дзяжэ ж сяродня адукацыя.

Так Карповіч стала бібліятэкаркай. Яна не мела ніякага вопыту і цяжка даваўся ёй спачатку. «На школах працаваў яшчэ абшчынікам калгаснага справы. На ім прысутнічала Марыя. Калі парадок дна быў вычарпаны, яна выступіла і заклікала калгаснікаў наведваць бібліятэку. Як скончыўся сход, Марыя падыйшла да калгаснікаў калгаса.

— Адам Францавіч, — звярнулася яна да яго, — вы чалавек пільны, рэгулярна чытаеце газеты, цікавіцеся падзеямі, што адбываюцца ў нашай краіне і за рубяжом. А вось кніжніцкіх не чытаеце.

— Часу няма, даражнік. Але заўтра абавязкова прыйду да цябе.

На наступны дзень, як толькі змянулася пара бібліятэкі пераступіў Адам Галіцкі. Марыя Карповіч прапанавала яму прачытаць «Піс чалавек» М. Шаламава. «Не паспеў Галіцкі выйсці з бібліятэкі, як сюды зайшла ся сястою кніжніцкай, жонка Галіцкага. Гэта была Ядвіга Галавіна.

— Абмяжуйце кніжніцкі прыйшла. Можна, новую літаратуру атры-

маці?

— Ядвіга, я бачу, ты бярэш мена кніжніцкі, — умяшваўся ў размову Адам Францавіч. — А муж твой чытае іх?

— Не цікавіцца. — Дык скажы яму, што я старэйшы за яго і то вось узяў кніжніцкі. Неўзабаве ў бібліятэку прыйшоў і Васіль Галавін.

— Жонка прымысла, — сказаў ён бібліятэкарцы. — Гаворыць ідзі, а то мне сорам за цябе. Бібліятэкарка выдала яму рамана М. Астроўскага «Як гартавалася сталь».

Марыя не толькі сядзела ў бібліятэцы. Яна хадзіла з кнігамі па жывёлагадоўчыя фермы, у паліграфічны брыгады, па хатах калгаснікаў.

Вось аднойчы ўвечары пасля працоўнага дня пайшла да Галіцкіх. Не паспела пераступіць парог дома, як Адам Францавіч спытаў:

— Па кніжніцкі прыйшла?

— Не. Прыйшла даваць, ці спадбалася яна мам.

— Вельмі, — адказала за калгаснікаў яго жонка. — Муж сам прачытаў, потым нам уголас па-чаў чытаць. Вельмі, вельмі цікава.

— А я вам і другую прынесла. «Шчасце» Паўленкі. Спадзяюся, што гэтая таксама спадбалася.

Вёска Старасельце — вялікі населены пункт. Амаць ад кіламетраў аддаляюцца яе ад цэнтру калгаса. А чытачоў там мала. Марыя Карповіч пагадзілася аб гэтым з скарбавым брыгадзірам камсамольскай арганізацыі Часлава Кісель.

— Далёка знаходзіцца бібліятэка, — тлумачыла тая. — Многія

хоць і пацягаюць якую-небудзь кніжку, а іці па яе не вельмі час знойдзеш.

Марыя прапанавала дазвучыць браць у бібліятэку кніжніцкі і выдаваць іх людзям. Камсамолька прапала срод калгаснікаў, некалькі цікавых гутарак. Больш 60 чалавек бярэў кніжніцкі у яе літаратуру.

— Я чула, Марыя, што ты давала Чаславу Кісель перасоўку, — сказала некая звонкая ірына Тарышніч. — Наша вёска таксама знаходзіцца не блізка ад цэнтру калгаса. Так што і для нас арганізуй перасоўку.

Быць кніганошам узялася сама звонкая ірына. Яна нават выклікала Кісель на спабортніцтва. І не адстае ад яе. У асяках Гаўцін і Асавец у ірыны больш ста чытачоў.

Цікі вёска. Сявечыя арыгіналы. Марыя выйшла на вуліцу. З канца вёскі Куршчоваўскае неслася вясёлая песня, заліўшая гукі гармоніка. На душы было радасна і лёгка. Але вось вярнуўся дадому яе муж Мікалай Федаравіч.

— Непрыемную навіну прынес табе, Марыя.

— Якую?

— Дрэнна працуеш.

— Дрэнна? Калі я прыняла бібліятэку, колькі было чытачоў? 242.

А цяпер 740. На кожны двор амаць тры чытачы.

— За гэты сёння каб на партыйным сходзе хвалілі, а вось раз тое, што маю праводзіць гутарак з калгаснікамі, крытыкавалі. Так што трэба падлічыцца.

Марыя складала план работы, намірала тэмы гутарак. Прыйшла ў паліграфічную брыгаду. Для масавага ўдзельнага жыта стайць трактар з прычэпнай жызаркаю, а для яго ляжыць пад кустом механізатары Уладзімір Іваноўскі і Франіс Тарышніч.

— Чаму не працуеш? — спытаўся Марыя Карповіч.

— А табе што? — адказаў Іваноўскі. — Ты чаго сюды прыйшла?

— Гутарку праводзіць.

— Ну, давай расказвай, будзем слухаць.

— Не, спачатку ім скажыце, чаму стайць тэхніка.

Увечары з'явілася «маланка». У гэты сур'ёзны крытыкавалі механізатары ірына. Пасля гэтага ў іх была вострая размова са старшынёй калгаса, і людзі выправіліся, пачалі лепш ставіцца да працы. Штодзёнка перавыконваюць нормы.

Позня ўвечары ярагаташа Марыя Карповіч дадому. І заўсёды прыходзіць задаволеная тым, што работа ў яе спорыцца.

М. ДРОВІШ.

Ляхавіцкі раён.

Выйшлі з друку

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кніжніцкі мастацкай прозы:

Уладзімір Карпаў. Вясенняя ліўня. Раман. 3 цыкла. «На перавазе стогоддзя». Мастак С. Раманаў. Тыраж 8500 экз., стар 464. Цана 94 кап.

Максім Паслядовіч. Збор твораў у двух тамах. Том 1. Мастак А. Сапатка. Тыраж 3300 экз., стар 556. Цана 1 руб. 2 кап.

Максім Паслядовіч. Збор твораў у двух тамах. Том 2. Мастак А. Сапатка. Тыраж 3300 экз., стар 576. Цана 1 руб. 3 кап.

Васіль Каваль. Следыпыты. Аповесці. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. Малаўнікі А. Зайцава. Тыраж 9300 экз. Стар 68. Цана 11 кап.

Валерыя Высоцкі. Сябры-прыяцелі. Аповесці. Для сярэдняга ўзросту. На рускай мове. Мастак Г. Скамерохаў. Тыраж 60 тыс. экз., стар. 64. Цана 9 кап.

Пётр Валкадаў. Чый хлапчук? Аповесці. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. На рускай мове. Мастак В. Ціхановіч. Тыраж 30 тыс. экз. Стар. 296. Цана 51 кап.

Уладзімір Межаў. Помнік герою. Аповесці. Для сярэдняга ўзросту. Малаўнікі Б. Забарава. Тыраж 8 тыс. экз., стар 60. Цана 7 кап.

Вольга Сіманавіч. Кухаронак. Аповесці для сярэдняга ўзросту. На рускай мове. Мастак К. Ціхановіч. Тыраж 60 тыс. экз., стар. 88. Цана 11 кап.

Уладзімір Караткевіч. Бялікі і золата дна. Аповесці і аповесці. Мастак Е. Лось. Тыраж 4750 экз., стар. 224. Цана 50 кап.

Зніжэнне цэнаў на кніжніцкі

Мінская студыя навукова-папулярных і інфармацыйна-дакументальных фільмаў выпусціла на экраны гарадскіх кінатэатраў і сельскіх клубав расійскіх чарговых 25-ты нумар кінатасісцы «Сявёла Беларусь». Першы сюжэт — «У перадаёўку спадарожніка» расказвае аб тым, што Мінскаму трактарнаму заводу па перадаёўку на ўсёсавесны спадарожнік прадпрыемства машынабудавання і выпуску звышпланавых трактараў і залатых частак уручаных пераходзіць чыраоны сід Ці прафасою работнікаў, машынабудавання.

Другі сюжэт — «На налігасных палігонах» расказвае пра сабур азімх у калгасе імя Ілііна Мінскага раёна.

Паспяхі сельскіх птушнікоў прысвечаны кінатэатру, зняты ў сабур імя Вяршыцкага Вяршыцкага раёна Брэсцкай вобласці.

Асабліва цікавае вынікі ў гледачоў, у якіх расказваецца аб правядзенні ў Беларусі Тэды рускай літаратуры.

Далей гледачы заведзены аб тым, што ў Маладэчна адкрылася новая бібліятэка, пазнаёміцца з работай Вяршыцкага фабрыкі піпіна.

Калентыву мастацкай самадзейнасці Мінскага паліграфічнага набыта прысвечаны кінатэатру «На сцяне паліграфісты».

У злучэнні кінатасісцы паказана традыцыйная выстаўка імят у Мінску.

ПАСЛЯ ТАГО, ЯК ВЫСТУПІЛА НАША ГАЗЕТА

У нумарах нашай газеты за 26 мая, 2 і 9 чэрвеня г. г. былі змяшчаны карэспандэнцыі Я. Данскога «Як можае гарыцца...», «Другая прадзея сельскага інтэлігентна» і «На парозе працоўнага жыцця», у якіх ускрытыя недахопы ў рабоце інвентарных культурасвет-установаў Брэсцкага раёна.

Як паведаміў рэдакцыі скарбав Брэсцкага РК КПБ В. Булавіч, факты, указаныя ў гэтых артыкулах, адбываюцца сапраўды. Чытанне аб рабоце Оўскага сельскага Дома культуры абмяркоўвалася на партыйным сходзе. Цяпер палітычна-масавая і культурна-выхаваўчая работа тут значна палепшылася. Створаны і

рэгулярна працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці.

Прыняты меры па прыцягненню інтэлігентнай для ўдзелу ў працы клубав і бібліятэк. Цяпер урачы, настаўнікі і спецыялісты сельскай гаспадаркі з'яўляюцца актыўнымі ўдзельнікамі лекцыйнай работы і мастацкай самадзейнасці.

Артыкулы Я. Данскога былі абмяркоўваны ў Віцебскім абласным ўпраўленнем культуры. Як паведаміў нам выконваючы абавязкі намесніка начальніка абласнога ўпраўлення культуры В. Цімошчанка, у Брэсцкі раён для аказання практычнай дапамогі ў працы клубам і бібліятэкам вызначаны метадысты абласной бібліятэкі і Дома народнай творчасці.

ЭКАНАМІЧНАСЦЬ

(Заманчаны. Пачатак на 1-й стар.)

вяс грамадскай будыні. А з праекта Праграмы КПСБ відаць, як шырока будучы ўжывацца шматгранныя формы культурна-бытавога абслугоўвання працоўных, з акцыяў уласнасцю насельніцтва будзе ўдзельнічаць у грамадскай жыцці. Натуральна, неабходна будзе больш будаваць грамадскіх комплексаў будынкаў, а для іх у сваю чаргу спатрэбіцца свабоднае месца. Перспектывы далейшага развіцця ансамбляў і агульнагарадскога цэнтру павінны знайсці ўсебаковае ад-дасціраванне ў пераважным плане будаўніцтва беларускай сталіцы.

Пудоўная будучыня чакае і нашы абласныя цэнтры. Так, горад Гродна за дзевяццаць год вырасце і пашырыцца прыкладна ў тры разы. Зусім непавялічаны стануць Віцебск, Гомель, Мінск і іншыя населеныя пункты рэспублікі. Кіруючыся аб перспектывах развіцця цэнтральнай часткі гарадоў, трэба дамагчыся не планімернай забудовы, каб заўсёды былі ў рэзерве свабодныя тэрыторыі для будаўніцтва наступных год. Нельга лічыць нармальным, калі ў многіх месцах спяшаюцца як мага хутчэй започніць цэнтры гарадоў жылымі дамамі. Відаць, галоўныя архітэктары гарадоў і іх кіруючыя не маюць належнай «гарадбудаўнічай» фантазіі, не глядзячы ў будучыню.

Архітэктурныя гарадскі ахвасці ў цягам часу імкліва. І вось тут асабліва важна, каб ён кожны раз набываў архітэктурную законнасць. Гэта можа дасягнуць, умята ўжываючы маліны формы, а таксама асяленне і дарожныя пакрыцці. Завяршыў ўвагу на Цэнтральную плошчу Мінска. Тут пакуль што яшчэ няма галоўнага будынка. Аднак дзякуючы таму, што на месцы, якое мяркуецца збудаваль, часова разбітыя жалюзі, гэта плошча выглядае прыгожа і добраўпарадкавана. Такі прыём «рэзервавання» тэрыторыі для аб'яднання будучых планаў архітэктараў правільны.

на добраўпарадкаваннем берагоў рэк. Калі ў Гомелі па ініцыятыве масовых кіраўнікоў стварэцца добрая набярэжняя, дык у Віцебску нават не прыступілі да складання праекта іх планіроўкі, хоць сродкі на гэта адпущаны.

Пры сучасных прынятых плавіроўні антыўнальнае значэнне набыла ансамблевая забудова жылых раёнаў, мікрараёнаў. Раней яна была перыметральна, на граніцах новабудоўляў квар-талаў, і будыні звычайна вы-ходзілі толькі на магістралі або вуліцы. Пры гэтым побач з распрацаванай архітэктурнага ансамбля вуліцы адначасова вырашаны і ансамбль жылых раёнаў і мікрараёнаў.

Зусім іншая справа дыяпер. Разгортваю будаўніцтва ў глыбіню ад магістралі карэ-чым чынам імкліва кампактныя жылых масіваў. Асобныя, аб'ёмна аблікаваныя групы будынкаў, рытмічныя чаргаванне гэтых груп з залённымі насаджэннямі, кантрастае сплучэнне жылых дамоў і камплексаў грамадскіх будынкаў, адно-сненне будынкаў па памеру, вы-шыні, колеру — усё гэта ста-е галоўнае магчымасці для фарміравання мастацка выра-жэнных жылых ансамбляў. Гэта можа быць на прыкладзе мікрараёна па вуліцы Сталі-градскай у Мінску, мікрараён у новым горадзе лясніцкіх на-будоўнікоў. Але новыя жыл-ныя раёны бываюць, на жаль,

і аднастайныя, манатонныя. Мастацкая выразнасць ансам-бля асабліва важная пры буды-нальных будаўніцтвах, яно ў бліжэйшых гадах стане асно-вым у рэспубліцы.

Спільнаваць ансамбль жылых раёнаў або мікрараёнаў ў но-вых горадах або на свабоднай тэрыторыі — гэта важкая і адназначная задача для архітэкта-і аднастайныя, манатонныя.

Мастацкая выразнасць ансам-бля асабліва важная пры буды-нальных будаўніцтвах, яно ў бліжэйшых гадах стане асно-вым у рэспубліцы.

Спільнаваць ансамбль жылых раёнаў або мікрараёнаў ў но-вых горадах або на свабоднай тэрыторыі — гэта важкая і адназначная задача для архітэкта-і аднастайныя, манатонныя.

Мастацкая выразнасць ансам-бля асабліва важная пры буды-нальных будаўніцтвах, яно ў бліжэйшых гадах стане асно-вым у рэспубліцы.

Спільнаваць ансамбль жылых раёнаў або мікрараёнаў ў но-вых горадах або на свабоднай тэрыторыі — гэта важкая і адназначная задача для архітэкта-і аднастайныя, манатонныя.

ры праекта страцілі горадабуд-ваўніцкую перспектыву. І толькі дзякуючы спецасаваму ўмя-шанню Дзяржаўнага рэспублікі, праект быў перапрацаваны, у ім была ўлічана перспектыва развіцця цэнтру горада.

Віцебскі аб'яўляе прадста-віць навіду на разгляд Дзяр-жаўна БССР цікава вырашанае ас-кі новага жыллага раёна, які мяжуе ў цэнтры горада са Сма-ленскай шашой. Гэта несум-ненна творная ўдача маладога беларускага архітэктара Я. Лі-нечкіна, выхаванага Беларускага палітэхнічнага інстытута. Ад-нак аўтар вырашыў творную за-дачу вельмі лакальна, не па-думаўшы пра ансамбль магі-стралі і размешчаныя поблізу плошчы імя Чарняхоўскага.

Праект дыяпернаўвасцяе. Ісць усе пазаставы меркаваць, што ў будучым гэты жыл-ны раён у Віцебску стане ўзорным жылым ансамблем.

Мы расказалі толькі аб не-калькіх пытаннях развіцця ар-хітэктурных ансамбляў гарадоў рэспублікі. Над вырашэннем вялікіх творчых задач суча-сна горадабудаўніцтва павін-ны прадаваць не толькі бела-рускія архітэктары, але маста-кі і скульптары. Наша будучы-ня стварэцца сёння. Таму пра-то, каб беларускія гарады на-былі прыгожымі архітэктурна-абліччымі, павінны кіравацца ўсёй нава грамадскасцю.

Архітэктар Б. ЗАСЛАЎСКІ, начальнік аддзела планіроў-кі забудовы гарадоў Дзяржаў-на БССР.

Беларускія мастакі рапартауюць

ПАЛОСЫ НАЖЫВЫ

У дарозе кожны раз знаёміш-ся з новымі людзьмі, іншы раз з такімі, якія на ўсё жыццё пакіда-юць у памяці незабытыя следы.

Не так даўно мне давялося праязджаць па дарозе Брэст — Тамашоўка. Прыкладна на сара-кавым кіламетры «гаспадары» па-лавок. На нашым «гаспадары» было адно свабоднае месца, і мы ўзялі да сябе спадарожніка. Паўвыглед яму было галоўнае пачуццё, што бровы яго азілі і былі падобны на сродку жывёл чароты.

Пазнаёміліся. Наш новы паса-жыр Віталій Пятровіч Шуктоўскі аказаўся дарожным майстрам. Пасля кароткай паўзы Віталій Пятровіч спытаў:

— А вось скажыце, на гэтай дарозе вы знайшлі што-небудзь тэкае, над чым падумаць можна было б сур'ёзна?

Мы растлумачылі, што нас здзі-віла незвычайна прыгожая пры-рода гэтых месцаў.

— А яшчэ што?

— Фруктовыя дрэвы па абочынах дарогі. Дарога-сад. І яшчэ бла-жыста неба. Яно нібы дапаўняе...

— Вось-вось, — сярэдзіта пера-біў Шуктоўскі. — Прыгожа яно, вядома, прыгожа. Але гэты ўчас-так невялікі. А колькі пустой зям-лі на так званых палосах адчу-жэння?

Поглед Віталія Пятровіча зра-біўся яшчэ больш сур'ёзным, асуд-жалым. Здавалася, што ён і нас лічыў вінаватымі ў тым, што прападе без карысці столькі зям-лі.

Потым ён загаварыў зноў, але ўжо больш мякка.

— Вы, вядома, не крыўдзіце за гэта. Што зробіш, калі харак-тар у мяне такі. Кіпіць у мяне ўсё, калі непарадак бачу...

Ад Віталія Пятровіча мы да-ведзеліся, што адзінаццаць год на-зад яго прызначалі сюды дарож-ным майстрам. Дарога, як даро-га, ісць і палосы адчування. На іх гаспадарылі ўсялякія спрыт-ныя — і сельскія, і гарадскія, і гэ-лі, і слезы, і вядома, і навокал усё пасыпана бульбай, аўсамі, проса-м, грэчкай і цаліна, вядома, пу-стала. Здаўнае аддзяленне да-рогі там было не такое. Вольна і вярба — вось, бядзі, і ўсё, што можна было сустрэць на абочы-нах. На паласе адчування — па-сасы прыватных асоб. З вялікай цяжкасцю дарожным майстрам удалялося, як кажучы, выкурць многіх з іх і на гэтай зямлі па-сэдзіць дзікія грушы і яблыні, выкопаныя ў лесе, потым заласці гадаваліся. Праз некалькі год на

дарозе ўжо завілі яблыні, гру-шы, слівы, вішні...

З кожным годам на ўчастку да-рогі, дзе майстар В. Шуктоўскі, бачыцца залёнае аздабленне, фруктовыя дрэвы ўсё прыбавляю-цца і прыбавляюцца. Стары да-рожны майстар верны ідэі — «па-лавок адчування» пачаў быць па-ласой прыгажосці. Ён мярваў пе-ратары ўсю дарогу Брэст — Тамашоўка ў квітучым сад.

Я глядзеў на Віталія Пятрові-ча і думаў, што гэты неспокійны чалавек німаў прынесці клопату спрытнікам і, дымала зрабіў до-бра людзям. У мяне ўсё больш і больш расло пачуццё павялі да субсідэнта. А ён, міль прыжму-рыўшы вочы і паціраючы лоб, загаварыў зноў:

— Палосы адчування... Так на-зваў зямлю ўдавоў чыгунку ў карскай Расіі. Гэта была сапраў-ды забароненая зона: і карову на яе не выганіш, і сена не на-копіш. І не дзіўна. Зямля была тады прыватнай уласнасцю і па-разна на каваля, а палоса адчу-вання належала чыгункаўнаму ве-дамству. Потым такія ж парадкі завялі і ведамства, якое кіравала ішасейнымі дарогамі. А мы, савецкія людзі, павінны інакш глядзець на гэтыя палосы адчу-жэння.

Вельмі правільна гаворыць Ві-талій Пятровіч. У наш час зямля стала народным здабыткам. Лю-дзі бачылі ў ёй крыніцу немы-чэрных багаццяў усёго сацыяліс-тычнага грамадства. Кожны гек-тар, кожная палоса зямлі павінна быць па-гаспадарска выкарыста-на. І не можа савесці чалавек прайсці міма пустой зямлі або скарыстанай не па прызначэнню.

Вядома, гэтыя палосы неабход-ныя, ніхто не гэта не спрачаец-ся. На іх вырошчваюцца леса-ахоўныя насаджэнні, ставяцца шчыты для аховы палатна дарогі ад снежных заносаў. У нізкіх мес-цах робяцца дрэзнаж і вадасцёкі.

У кожным каліграфічным выпадку, у залежнасці ад мясцовых умоў, вызначана памер паласы. Стуж-ка павінна даражні, якую рас-працаваў дарожны ўпраўленне № 848, складае больш 600 гек-тараў зямлі. Толькі адно ўпраў-ленне! А колькі іх на тэрыторыі раёна, вобласці, рэспублікі... Гэ-та ішасейны дарогі. А называю-цца чыгункамі. Там палосы адчу-жэння яшчэ большыя. А хто там гаспадарыць? Вядома, работнікі ішасейных дарог і чыгунак, ды не толькі яны. Колькі тут спрытнік, дармадаў, Прадзёны на дарозе Брэст — Чарнаўчыцы,

паглядзіце, што там робіцца.

«На ўсёй вёсцы Чарнаўчы-цы раскінулася вялікая квітучая сядзіба. Там чуюцца шма-галосе рыканне, роханне, кудак-канне. На сядзібе стая сена, сір-ты збожжа. Шмалы на даволі вялікім будынку гаворыць, што тут жыў дарожны майстар Ялім Якімавіч Селянчук. Асабіста та-паварка ў Селянчука квітне.

Есць карова, некалькі свіней і іш-яныя жывёлы, шмат птушак. З дзяржаўнай жыллы — двае коней. Навошта іх тут трымаць? Бадай, для маскіроўкі, будыніцы ж ма-тэрыялы падвоззяцца на аўтама-шынах.

Не трываць коней, — значыць нельга будзе трымаць вялікай колькасці жыллы ў асабістым кар-ыстанні. Могуць быць непрыем-насці. Коні, як бачыце, па-трэбны. Гэта для іх (на паперы) сеецца столькі аўса, яшчэ, са-дзіцца бульба і г. д. Прычым, у майстра ніякіх клопатаў, усё зро-біць рыбачым насеннем, узяўшы, прывяжучы на сядзібу, у сірту складуць, а потым і абмалоць.

Аднаго з такіх рабочых, Міка-лай Ліпавіч Трышчына, мы засталі за ўборкай аўса на полі адчування.

— Чый гэты аўс?

— А хто яго ведае, майстар загадаў — убіраю. Потым пера-вазу ўраджай на яго сядзібу.

— А ці патрэбна так многа аўса для двух коней?

— Начальству больш відаць, — чуюцца адказ.

А потым, пачакаўшы, дадаў: — Будыня коні. Калі б яны ма-лі гаварыць...

Тут усё ясна. Коні — шырша.

Але вернемся да паласы

СЛОВА ЗА ТРЭЦЯЙ КНІГАЙ

Зборнік вершаў «Рунець, красавіца, налівацца» Рыгора Барадуліна разгортаем з той жа несправедліва, як і часопіс, калі ў ім змяшчаліся новыя творы паэта. У маладой беларускай паэзіі гэта адзіна з імгненняў, ад якога так шмат каштаваў і яна хутка так шмат усялялася надзея. Нават скупая на высокія ідэалы ў адносінах да маладых нашых крытыкаў, калі выйшла яго першая кніжка, замест няўдзячнага сусветнага «здольна» сказала ўспружана—сталавільна.

Усім па-чалавечыму краўлі бачна шырыня, адкрыты радкі Рыгора Барадуліна аб бездзякоўскай маленстве:

Не выйшаў ты і ў гэты раз
Мне спатнаць, падняць рачы...
Пішэці: толькі зноў твай азі
Крануў галінамі за плечы.

А... чынаў з усіх дарог
Пібе ў сарак чатырыста...
Калоніі ні адной не мог
І прапусціць з ахвотай іх
Хачацца пачуць: «Сынок...»
І крывіць раласна: «Тата!»
Вачышчоны быў мне кожны
Крок...
Ус ішлі, ішлі салдаці...

Чытачы, якія ўжылі дэсатат год
назад чыталі ўсправажаны верш
Пімен Пачынак пр
хлалупка, які гэтулькі
бачыў за вайну, што
пазв янаў саромеўся
яму «казку пра зяіца і
мядзведзя» расказаць,
цяпер чыталі верш, напісаны
адным з тых, каро
меў на ўвазе. Пазв
У пазію ўваходзіла
новае, другое пасляваеннае пакаленне,
у якога маленства было забрана
ваінова. Вочы паміці яго заўсёды
будуць бачны: як прыкру
ваюць салдаці «за галавешку, што
сёння ноччу сенамі былі», як
заўзятая перакопаваная агарод,
яка лезцішню бульбіню азінаць,
і «ка кравы досвіткам валіць
кароў» і хлалупч з паселі б
жыць у сыры раянэ зяіц
кароў, — карцінчак сі сістэма,
не ўраджаіны сарак шоста год...

Праз увесны новы зборнік Рыгора
Барадуліна галюўны тэмай
праходзіць дэзінства, вайна. Мне
здаецца, пазв больш, чым каму з
яго таварышаў-папачнікаў, у
далося паказаць выгокі тэма
налівацца залюўну, з якім ухадзіць
у жыццё наша пасляваеннае пака
ленне. Такія вершы Р. Барадуліна,
як «Труба», «Старынавая свечка»,
«Хлебнічка», «Цялушка», пры
усіх уласцівых ім недахопах, жы
ва ўзвучваюць на ўваўленні нягледзі
ва вайны і пасляваеннае дні.

Даволі вялікі атрад маладых
паэтаў, які выступіў раней, нека
абмінуў усё гэта.

Нас свежа ўразаў малаўнічавасць,
які свежэ паліналіянікі нізі
Рыгора Барадуліна, шырацы, непа
срэднясць, з якой расказаў ён
пра свае дзіцячыя ўражання, пра
свае, быць, пра стужкі ін
тэрнат...

Новы зборнік Р. Барадуліна —
«Рунець, красавіца, налівацца»
прынятае тэму першай кнігі па
та — размова аб днях дзіцінства
і днях сённяшніх. Прытым, у
новым зборніку тэма дзіцячых год
больш драматычная. І што ка
што — у лепшых творах сваіх,
праўда, яшчэ вельмі мямлілі,
пазв ужо імкнуча перакінуць
мост з поўных драматызму ўра
жанняў дзіцінства ў трагічны
дзень сучаснасці, імкнуча больш
глыбока асэнсаванне эмацыянальна
моцны свайго пакалення. І ў вы
ніку з'яўляецца новая для ранейшай
лірыкі Р. Барадуліна публіцы
стычная інтанацыя. Ён ведае: яго
пакаленне перажывала вайну
нават тады, калі та адкацілася
далей на захад, гэта пакаленне,
усё яшчэ падваражана на мінах
вайны, запавядаючы цэлыя «пла
ты мінара» ў раённых балніцах,
ніколі не забудзе пра першыя
свой абавязкі...

Хай паржам толькі
завіхне Ізноў.
Вы ўчуце, хлопцы
І палаты мінараў.
Ты помніш:
асноўка абугліла кроў,
Ты ведаеш міна
арэдыліны нораў...
Белабілетная ў дзвядцят галоў,
Ты ў першым запісе...
Ды мінараў, мінараў!
(«Палата мінараў»)

Гэтае пакаленне ніколі не бу
дзе нахлебнікам у жыцці, ніколі
не здолее раўнадушна глядзець
у твар абывацеля.

Суворі запірыскі налімаць.
Зямля — па абытву на самую.
Калі на ракету,
Наваўжучы бама на манаваў.
Бамама бамаўны.
Паставіць ракету
Супамі ў стужу.
Ды Місць заўважыць вар'яцкаю
косяку.

І будзе бліжэй раней скарочуць
Адуў
мільячонку
сілу коюноку...
узнімаючыся да высокага грама
дзянскага пафасу, хваляюцца
пазв, захаваю ў чысціню будучы
ні («Пра шырокія і спад
рожнікі»)

Успухаюцца — як ёміста, ва
жкі гучаць радкі ў толькі што пры
жылі...

Рыгор Барадулін, «Рунець, кра
савіца, налівацца». Лірыка. Дзяр
жаўнае выдавецтва ВССР. Мінск.
1961.

Зборнік твораў самадзейных нампітараў
Самадзейныя нампітары
Брэсцкай вобласці стварылі
новыя творы, якія яны прывыс
чаюць ХХІ з'ездзе КПСР.
У вобласці працуе больш чым 30
нампітараў-аматараў. Іх творы
трымаўла ўваўлі ў рэпертуар

народаў хорав, налімаў
мастайна самадзейнасці.
Абласны Дом народнай творчас
ці выхадзіў да выдання ў іх
песні нампітараў-аматараў, у
які ўваўдзі і цыкл твораў, пры
свечаных ХХІ з'ездзе КПСР.

— Ад дачкі.
— Ад Кацярыны?
— Так.

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

НАШ СУЧАСНІК

Што ў хане там быў рубель
У пале і па курсу старому.

Не забыць, як марозам зліз
Кіліма палым ляха балоча
І адкум на стала тваім
Бокан смегаха хлеба пахучы.

Помніць свой на іржымчы пень,
Не забыць, як завуць суседа.
Не забыць, як па пад дзень
За вободзі стэлом бядэ...
(«Трэба дома быць тасце»)

Прыгадайце радкі верша «До
ма» з першага зборніка:

Якая радасць у мяне,
Калі дамоу завітаў!
Тут ні адін не аміне,
Пагурыцца і распытае.

Суседа ўспомніць, як сама
Маю халісцю каліхала,
Як прыгавіжэ імя
Яна мне колісь выбрала.
А то забываць пачаў,
Прыгубіўшыся заходзіў у хату.
І мімаходзя дадаць яшчэ,
Што падрабало даўчаты багата.

Вы ўбачыце, як пачынаюць уз
багачанна думкай творы Рыгора
Барадуліна, які пачуўся ў іх ро
біцца больш інтэлектуальным.
Размова аб доме імкнуча пе
рарасці ў размову аб пачуцці
свай акалічэнні перад домам,
перад лядзімі, аб боязі душэўнай
чарствасці...

І ўсё ж я не выпадкова амаль
цалкам прывёў першы верш: у
ім «сённяшні» і «чырашні»
тэндэнцыі творчасці паэта.

Паглядзіце, як самастойна, ад
нак, незалежна трымаючы сабе
дэталі ў вершы — амаль не ба
чыш вырастання думкі з іх. Яны
хоць і ўдзельнічаюць у ёй, але не
арэдыліны, не развіваюць, у
беспарадку дадуць і радок немамо
га абугліваць пры рубель, што
быў у хане і па курсу старому,
і заўвага пра кімкі, якая «спаль
чы» ляха балоча, і роздз над
тым, адкуль «на стала тваім бо
жан свежага хлеба пахучы», і
думка пра тое, што трэба «пом
ніць свой на іржымчы пень, не
забыць, як завуць суседа». Дэталі
самі па сабе ярыкі і каларытныя,
але рознага сэнсавана і эмацы
нальнага значэння. Яны паліта
лізав, пераходзілі адна адной
сказаць чытачу тое, што маглі б
сказаць пры выразнай кампазіцыі
твора.

Улюбёнасць у жыццё штрыхі
з'яў, што напаяючы вершы
Р. Барадуліна прадзвісцю нява
думанга, сапраўднага жыцця, і
недасаткова дысцыпліна, праца
дзямі, каб гэтых асцялі выбраць,
абавязкі, а не абавязкі пад па
рам іх — прыводзілі таго, што
значыла частка твораў, такіх, як
«Сарган», «Цялушка», «Соль» і
іншыя, пазбаўлена арганічнай ш
ласнасці.

Рыгор Барадулін — паэт ярыкі
творчай фантазіі. Вельмі кашто
ва, што ён бачыць свет па-сучас
наму. У яго «глом бачыць, як сар
дзітм прабаў, і рулетку маланкі
раскручвае». Адной дэталі, адной
заўвагі, а гукарам кінутаў, які
напрыклад, у творы «Зялёны
тэст» пра дрэва, — што ім у Мін
ску «без канцылярскіх валакіт да
дуць праліску сталую», дастатко
ва, каб верш быў «змяшчаны» ў
часе. І ўсё ж Р. Барадулін, які
востра адчувае сучаснасць у дэ
талі, не ўдаецца даць сапраў
нага, глыбокага адлюстравання
сучаснасці, нягледзячы на калі
нікі, прысвечаныя Палітбюро
нафтабудо, Бярэзавскай ДРЭС.

Во як толькі твор патрабуе за
варжання, абугліваўна, думкі,
пазв адрозу пераходзіць на па
жаданні:

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

Грымачэй у руках тваіх
Апавяданні выдадзены...
(«Леві тэатр»)

БРАТЭРСТВА, ГАРТАВАНАЕ У БАРАЦЬБЕ

Дашчыну ставіць сарод мурор,
Хай будзінства ледзісам будзе
З аўтографамі рупных малаў.
Пасдобныя ясны на Нафтабудо.

Не выпадкова пры разгледзе но
вых акалічэнняў Р. Барадуліна
прыходзілася падкрэсліваць, што
гаворка ідзе пра асобныя лепшыя
вершы.

Трэба адрозніваць: пра
цэс духоўнага, інтэлектуальнага
ўзбагачэння верша ў пазв ідзе
паўночна, чым хачацца б. Вос
чому другі зборнік крыву расча
роўвае.

Са шкадаваннем даводзіцца
адзначыць, што, за нямногімі вы
ключэннямі, у сваёй пераважнай
большай сённяшняй паэзіі Ры
гора Барадуліна застаецца паэзія
і ўражання, яна не стала паэзіяй
глыбокіх чалавечых перажыва
ванняў. Драматызм жыцця краем
закрануў яго вершы — і то больш
вершы пра дэзінства. Між тым,
кожны сапраўдны паэт — гэта
ціхі свет новых ідэй, агонь ду
мак, трагічных хваляванняў ча
лавека сэрца. Настойліва пошу
ку прыгожасці, прайду людскіх
адносінаў, над чым б'ёцца і што па
свойму вырашае кожнае новае па
каленне людзей. — Не бачыць
выразаў у творах Р. Барадуліна.

Але хочацца думачь —
гэта будзе ў іх.
Пазв настойліва пра
цуе над вершам. Мы ўжо
заўважылі ўвагу на бага
тую рыфмоўку, якая вы
лучаецца ў зборніку.

Вучачыся ў такіх майстроў на
шай паэзіі, як Максім Лужанін,
Пімен Пачынак, Анатоль Валю
гія, малады паэт мюгае набыў
за апошнія часы і ў сэнсе гукавой
інструментальнай радка:

Намаюць калі...
Ад пылу палым сівоўчым
Ад іскраў зварыў сумныя.
Або:
Ад саўваў асалавела,
Поўна мрушчэ круталай галавой.

Жывое слова ў радку Рыгора
Барадуліна, здаецца, рэдуцае
спатканню з такім жа, які яно,
гучым, звыклі ўсё гэтага не
было ў першай кнізе паэта. Праў
да, хачацца б зацвердзіць Рыгора
Барадуліна ад фармілістэчнага
штукцярства, якое выявілася ў «Бе
лабелі» ад клянаў. Імкнуча пабу
даваць верш толькі на багатых
рыфмах (бліскавіцы — блізка
вінца, іла цела — ляцела, востмы
— востмы, гле зам — гле зам)
не даю прастору натуральнаму ходу
думкі.

Але тое лепшае, што характэр
на ў цэлым для зборніка Р. Ба
радуліна «Рунець, красавіца, на
лівацца» — ярыке, багатае твор
чыяе ўзруленне паэта, тая, хоць і
нямногімі, крокці наперад па шляху
ўзбагачэння твораў думкай, вы
сокі ўзровень моўнай і тэхнічнай
культуры верша—зэрка заўтраш
ніх поспехаў.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

Слова за трэцяй кнігай...
Ам. КЛЫШКО.

ПРАЯВЫ ДАЎНЯЙ ДРУЖЫ

Польска-беларускі творчы
сувязі маюць карані ў дэлікі
мінулым і пасляваеннае развіццё
сёня.

Першая мастацкая кніжка
аўтара на беларускай мове
была выдадзена ў Вільні ў 1939 г.
Гэта была выданне «Пан Тэафіл», пера
кладзена на беларускую мову
В. Дуніным. Марцінкевічам
1939 г. пачаўся выданне ў
Львове ў перакладе Аляксандра
Бяляскага творы

КАЛІ НЕ ДБАЮЦЬ АБ КУЛЬТУРЫ